

СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТРЕНДИ ПРИ ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Романій Е.П., викладач іноземної мови

ДНЗ «Запорізький ЦПТОВТ»

Сьогодні Україна переживає складний період. Суспільно-політичні події, свідками яких є ми всі, дали поштовх до трансформації педагогічних технологій та моделей навчання. Одним із таких пріоритетних напрямів розвитку сучасної освіти став розвиток дистанційного та змішаного навчання, який потягнув за собою низку важливих перетворень. Цей виклик сучасності в умовах воєнного стану зачепив великий віковий контингент здобувачів освіти (віком від 7 і до... років), тому наразі вирішуються нові проблеми психологічного та педагогічного (дидактичного) характеру.

Нині офіційні документи про дистанційне (змішане) навчання регламентують цю форму навчання як повноправну, за якої може забезпечуватися повна загальна середня освіта. Виходячи з цього, виникла необхідність урізноманітнити існуючі форми і методи навчання, адаптуючи їх до змішаного формату.

Основними аспектами для ефективного впровадження змішаного навчання визначаються такі: створення якісно нового інформаційного освітнього середовища, що сприятиме розвитку особистості здобувача освіти, його творчої складової; трансформація та адаптація педагогічних технологій і форм навчання до нової інформаційної взаємодії між викладачем та здобувачем освіти; зміна навчально-методичного забезпечення освітнього процесу та постійний моніторинг темпу розвитку та формування інформаційної компетентності здобувача освіти.

Можемо виокремити такі тенденції трансформації освітнього процесу в умовах змішаного навчання:

- зміна та оновлення дидактичного компонента навчальних предметів;
- зміна підходів до формування інформаційної компетенції.

Дидактична складова змішаного навчання має бути продумана від мети до результату: проведений аналіз компетентностей, які мають бути сформовані на виході; акцентовано, які наскрізні лінії є найбільш актуальними для певного віку; чітко сформульовані завдання на певному відрізку процесу навчання; реалізовано варіативність форм, методів, технологій навчання, адаптованих під даний формат; підготовка великої кількості інформаційного матеріалу; адаптація до роботи з інтерактивною частиною матеріалу; контроль етапів навчання.

Другою тенденцією є оновлення дидактичних підходів до формування інформаційної компетентності. Інформатизація освіти розглядається нині як нова галузь педагогічного знання, яка орієнтована на забезпечення методологією та технологіями вирішення наступних завдань: осмислення нових цілей і стратегій розвитку педагогічної системи, пов'язаних з розвитком інформаційних процесів та глобалізацією сучасного інформаційного суспільства; позитивні та негативні психолого-педагогічні аспекти використання інформаційних засобів навчання в навчальній діяльності, обмеження для певного віку, можливі наслідки; відбір педагогічних технологій навчання, які можна продуктивно використовувати в змішаному навчанні; комплекс рекомендацій для учнів та батьків; вирішення проблем, пов'язаних з індивідуальними особливостями здобувача освіти, можливістю просуватися в заданому темпі; залучення батьків до процесу змішаного навчання: так званий «трикутник партнерства».

Поняття «інформаційна компетентність» в сучасній педагогічній літературі трактується достатньо широко та визначається на сучасному етапі розвитку педагогіки неоднозначно. Виходячи з аналізу досліджень цієї категорії, можна визначити два основних підходи до поняття «інформаційна компетентність».

Прихильники першого підходу розглядають інформаційну компетентність як уміння використовувати комп'ютерні інформаційні технології, прирівнюючи їх до комп'ютерної грамотності (знання комп'ютера, вміння використовувати мультимедійне обладнання, здійснювати пошук інформації в мережі Інтернет, створювати презентації та веб-сайти та ін.), тобто, ототожнюють з такими поняттями, як «комп'ютерна компетентність», «технологічна грамотність». Тому

перший підхід до визначення цього поняття (який довгий час вважався традиційним) не відповідає сучасним реаліям.

Відповідно до другого підходу визначення поняття «інформаційні вміння та навички», «інформаційна компетентність» охоплює міжпредметні знання, уміння й навички здобування, перетворення, передавання та використання інформації в різних галузях людської діяльності для якісного виконання освітніх та професійних функцій. На мою думку, поняття «інформаційна компетентність» у рамках другого підходу можна окреслити як нову грамотність, до складу якої входять уміння активної самостійної обробки інформації, її відбору, трансформації, генерування та засвоєння.

Вона містить також готовність виробляти, приймати, прогнозувати і реалізовувати оптимальні рішення в практичній діяльності на підставі когнітивного, мотиваційно-ціннісного, рефлексійного та операційного компонентів. З огляду на це поняття «інформаційна компетентність» виступає як інтегративна якість особистості, що є результатом процесу трансформації в особливий тип міжпредметних компетентностей, які дають змогу активно обробляти, відбирати, аналізувати, трансформувати, генерувати та засвоювати потоки інформації і, як результат, прогнозувати, приймати та реалізовувати оптимальні рішення в різних сферах діяльності.

На сьогоднішній день система освіти України має вже трирічний досвід реалізації змішаного навчання в масштабах країни в цілому. Тож можемо визначити основні тренди та новації у підходах до викладання іноземної мови.

Мультимедійність. Сучасна методика викладання іноземної мови в умовах змішаного навчання неможлива без наскрізної мультимедізації. Основні напрями використання мультимедіа з дидактичною метою можна розподілити на дві групи: а) мультимедіація для самостійної роботи здобувачів освіти (перегляд фільмів, робота з дистанційними курсами, робота з програмами для самостійних занять з іноземної мови); б) мультимедіація як супровід комунікації, основний інструмент набуття іншомовних компетентностей (груповий перегляд і прослуховування іншомовних матеріалів та їх обговорення в мінігрупі, виконання індивідуальних

чи групових проєктів та їх репрезентація на занятті тощо). Мультимедійним може бути більшість навчального матеріалу. При цьому Інтернет треба вважати не інструментом пошуку й демонстрації навчального матеріалу, а середовищем, яке сприяє освітній та іншомовній комунікації.

Суб'єкт-суб'єктність, партнерство. Між викладачем і здобувачами освіти встановлюються суб'єкт-суб'єктні стосунки. Ініціативність, проактивність і партнерство, окрім знання іноземної мови, формують важливі компетентності: ініціативність, креативність, відповідальність, автономність. Педагогіка партнерства, демократична співпраця викладача зі здобувачами освіти сприяє оптимальній організації навчальної діяльності та забезпеченню навчальної автономії кожного, результатом чого стає підвищення відповідальності здобувача освіти за результати його навчання й мотивує до всебічного особистісного розвитку, а також дає можливість повноцінного розкриття свого потенціалу. Роль викладача трансформується. У процесі навчання викладач виконує функцію фасилітатора (допомагає здобувачу освіти в усвідомленні себе як самоцінності, підтримує його прагнення до саморозвитку, самореалізації, самовдосконалення, сприяє його особистісному зростанню, розкриттю здібностей і пізнавальних можливостей, створює атмосферу безумовного прийняття, розуміння, довіри), координатора (спрямовує здобувача освіти в навчальному процесі, установлює орієнтири і допомагає їх дотримуватися), консультанта (надає фахові рекомендації й корекційні поради, орієнтується на особистий прогрес кожного здобувача освіти й допомагає йому в пошуку найефективнішого способу опанування іноземною мовою).

Інтерактивність. Тотальне поширення сучасних гаджетів, панування інтернету значно розширюють методологічний обсяг поняття «інтерактивні методи». Інтерактивні можливості комп'ютерних технологій фактично безмежні й потребують не стільки розроблення нових методик, скільки креативного підходу в кожній робочій ситуації освітнього процесу. За успішного поєднання інтерактивності й мультимедійності здобувач освіти засвоює іноземні мови

багатоканально: через зорові та слухові відчуття та актуалізацію когнітивних процесів унаслідок постійного перебування в інтеракції.

Компетентнісний підхід. Особливо це стосується англійської мови, яка набуває ознак універсальної міжнародної мови, стає знаряддям і водночас культурним інструментом будь-якої міжнародної взаємодії.

Гейміфікація. Все більшої популярності набирає освіта у розважальному форматі, у формі гри. Саме ігровий механізм неабияк мотивує здобувачів освіти виконувати домашнє завдання, проходити навчальні тести, розуміти складні теми й краще орієнтуватися у вивченому матеріалі.

Креативність, творчість. Змішане навчання підвищує ефективність самостійної роботи здобувачів освіти, дає нові можливості для творчості, креативності. Здобувачі освіти з задоволенням виконують творчі, індивідуальні завдання – створюють певний творчий продукт, наприклад, оповідання, казку, вірш, відео тощо іноземною мовою.

Разом з тим запровадження змішаного навчання ставить і низку питань, що потребують вирішення.

Перехід до змішаного навчання зменшив можливості соціалізації здобувачів освіти, їхнього неформального спілкування, змінив також форми навчального спілкування. Нестача повноцінного спілкування між учасниками освітнього процесу може негативно впливати на психологічний стан здобувачів освіти, їх успішність.

В умовах змішаного навчання збільшується екранний час, тобто кількість часу, яку здобувачі освіти проводять перед екранами своїх гаджетів: спочатку під час уроків, потім під час виконання домашніх завдань. Дехто і свій вільний час проводить в комп'ютері чи телефоні. Це зменшує рухову активність здобувачів освіти і, як наслідок, викликає погіршення фізичного та емоційного стану, що не може не впливати на якість освітнього процесу.

Отже, нова для всіх учасників форма освітнього процесу принесла і проблеми, і перспективи для розвитку.

А завершити свій виступ я хочу порадами про звички високоефективного вчителя, а саме:

- ніколи не припиняти вчитися;
- завжди шукати натхнення;
- відкритість до нових технологій;
- приносити радість та задоволення в клас;
- регулярно спілкуватися з батьками;
- завжди бути позитивними;
- ставити спільні цілі та очікувати на спільний успіх.

Адже, великою мірою саме від викладача залежить ефективне впровадження змішаного навчання в освітній процес.